

JUSTITSMINISTERIET

Statsrevisorernes Sekretariat
Folketinget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 25. september 2023
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Emil Lykke Gregersen
Sagsnr: 2023-0029-0180
Dok.: 2955850

Ministerredegørelse vedrørende Rigsrevisionens beretning nr. 20/2022 om politiets efterforskning af digitale seksualforbrydelser og økonomisk it-kriminalitet

Jeg har den 26. juni 2023 modtaget Rigsrevisionens beretning nr. 20/2022 om politiets efterforskning af digitale seksualforbrydelser og økonomisk it-kriminalitet med Statsrevisorernes bemærkninger.

Statsrevisorerne har på den baggrund anmodet om en redegørelse for, hvilke overvejelser og foranstaltninger beretningen giver anledning til, jf. § 18, stk. 2, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

1. Indledende bemærkninger

1.1. Rigsrevisionens undersøgelse har haft til formål at vurdere, om Justitsministeriet i tilfredsstillende grad har understøttet efterforskningen af digitale seksualforbrydelser og it-relateret økonomisk kriminalitet i perioden 2019-2022. Det fremgår af Statsrevisorernes bemærkninger til beretningen, at Statsrevisorerne finder Justitsministeriets indsats for utilfredsstillende.

Det fremhæves i Statsrevisorernes bemærkninger, at Statsrevisorerne på baggrund af Rigsrevisionens beretning finder, at politiets to specialenheder, Nationalt Cyber Crime Center (NC3) og Nationalt Center for It-kriminalitet (NCIK), ikke i tilstrækkelig grad i undersøgelsesperioden har levet op til hensigten om på tværs af landet at bistå politikredsene med efterforskningen. Hensigten med oprettelsen af de to specialenheder var bl.a. at styrke efterforskningen ved centralt at foretage en indledende visitation og efterforskning i sagerne, inden sagerne sendes videre til den relevante politikreds til videre efterforskning. Imidlertid er andelen af sager, hvor de to specialenheder har gennemført indledende efterforskning, faldet i perioden.

Statsrevisorerne finder det på baggrund af Rigsrevisionens beretning meget utilfredsstillende, at NCIK's sagsbehandlingstider i mange tilfælde har påvirket efterforskningen af sager om økonomisk it-kriminalitet negativt, og at NC3's gennemførelse af en indledende efterforskning i tre ud af fire typer digitale seksualforbrydelser er faldet markant. Statsrevisorerne udtrykker bekymring for, at efterforskningspotentialet herved kan være gået tabt, og at de forurettede kan lide svie og smerte og tab, hvilket kan krænke borgerens retsfølelse.

1.2. Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at Justitsministeriet og Rigspolitiet tager Rigsrevisionens konklusioner og Statsrevisorernes bemærkninger meget alvorligt. Justitsministeriet har nøje gennemgået Rigsrevisionens beretning nr. 20/2022, og både Justitsministeriet og Rigspolitiet anerkender, at politiet i undersøgelsesperioden har oplevet – og fortsat oplever – udfordringer på de omhandlede sagsområder.

Det kan således oplyses, at politiet de seneste år har oplevet en kraftig stigning i antallet af anmeldelser om it-relateret økonomisk kriminalitet og digitale seksualforbrydelser. Samtidig er sagernes kompleksitet steget, hvilket i kombination med det stigende antal anmeldelser udfordrer politiets håndtering og efterforskning af sager om it-relateret økonomisk kriminalitet og digitale seksualforbrydelser. Der er således tale om kriminalitetsområder, som udvikler sig med stor hastighed, og som både kræver, at politiet styrker indsatsen i forhold til efterforskningen af sagerne, men som samtidig også kræver en bredere samfundsmæssig forebyggelsesindsats.

Derfor blev der også med flerårsaftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 iværksat en væsentligt styrket indsats mod digital kriminalitet. Foruden at samle de mest specialiserede faglige kræfter ved etableringen af National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) og Statsadvokaten for Særligt Kriminalitet (SSK), omfatter den styrkede indsats både en styrkelse af sagsbehandlingen af sager om digital kriminalitet og en styrkelse af den forebyggende indsats på området. Som eksempel kan nævnes, at indsatsen mod digitale sexkrænkelser er blevet styrket med 10 årsværk fra 2021, ligesom der er etableret en digital patruljeenhed, som bl.a. patruljerer synligt i åbne grupper på sociale medier på internettet for at forebygge kriminalitet, f.eks. digitale krænkelser, eller som led i en tryghedsskabende indsats.

Herudover blev der under den tidligere regering og sammen med et bredt flertal i Folketinget i september 2022 lanceret en digital tryghedspakke med 9 initiativer, der også har til formål at styrke indsatsen på området, jf. også nærmere nedenfor under pkt. 2.2 og 3.2.

Initiativerne fra flerårsaftalen og den digitale tryghedspakke er implementeret løbende henholdsvis under aftaleperioden og siden indgåelsen af den politiske aftale, og det er Rigspolitiets og Justitsministeriets opfattelse, at der samlet set er sket en styrkelse af indsatsen på området, som vi endnu ikke har set den fulde effekt af.

Jeg vil i det følgende redegøre nærmere for de overvejelser, som Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkninger har givet anledning til.

2. Politiets efterforskning af digitale seksualforbrydelser

2.1. Statsrevisorerne kritiserer i beretningen, at der er sket et fald i andelen af sager, hvor NC3 har gennemført en indledende efterforskning i perioden fra 2019 til 2022. Dette fald kan, som det påpeges af Statsrevisorerne, give anledning til bekymring om, hvorvidt NC3 i perioden har levet fuldt op til hensigten om at styrke efterforskningen ved centralt at foretage en indledende visitation og efterforskning i sagerne. Beretningen viser samtidig, at NC3 har foretaget indledende efterforskning og udarbejdet efterforskningsoplæg til politikredsene i 97,7 pct. af sagerne om seksuelt misbrug af børn på nettet i 2022.

Rigspolitiet og Justitsministeriet er enige i Statsrevisorernes kritik af, at der er sket et fald i andelen af sager, hvor NC3 har gennemført en indledende efterforskning i sagen. I den forbindelse kan det oplyses, at det er Rigspolitiets vurdering, at det giver en politifaglig og ressourcemæssig merværdi, når den indledende efterforskning er foretaget af NC3. Omfanget af den indledende efterforskning i NC3 skal dog sammenholdes med vigtigheden af, at sagerne hurtigt oversendes til politikredsene.

I sager om digitale seksualforbrydelser er hastighed således afgørende, da spredning af det krænkende materiale skal standses hurtigt for at undgå yderligere krænkelse af offeret. NC3's hovedfokus har således i undersøgelsesperioden – også i lyset af at antallet af anmeldelser på området er steget fra 730 i 2019 til 4.067 i 2022 – været, at anmeldelserne hurtigst muligt

visiteres og videresendes til de relevante politikredse, der har ansvaret for efterforskningen af sagerne.

Det bemærkes i denne forbindelse, at der i samtlige sager om digitale seksualforbrydelser som minimum bliver foretaget indledende visitation og sagsbehandling. Dette omfatter kvalificering af anmeldelsen, sikring af datakvalitet, søgning på unikke søgbare oplysninger, sammenkædning af sager ved sammenfald samt dokumentation af disse dispositioner mv.

Prioriteringen af, hvilke sager NC3 foretager indledende efterforskning i, og hvilke sager, hvori der kun bliver foretaget indledende visitation og sagsbehandling, sker på baggrund af en konkret vurdering af forbrydelsens grovhed og behovet for hurtigt at få sagerne videresendt til de relevante politikredse, der har ansvaret for efterforskning af sagerne.

Rigsrevisionen kritiserer tillige, at NC3 ikke har kompetence til at henlægge sager. Dette gælder også sager, hvor NC3 kan konstatere, at der åbenlyst ikke er grundlag for at indlede en efterforskning. U hensigtsmæssigheden består i, at i sager, hvor der ikke er grundlag for at indlede en efterforskning, vil både en medarbejder i NC3 og herefter en medarbejder i en politikreds skulle gennemgå sagen for at konstatere, at den skal henlægges.

Denne arbejdsdeling kan, også efter Justitsministeriets opfattelse, virke som en uhensigtsmæssig måde at anvende politiets ressourcer på, hvorfor der mellem Rigspolitiet og NSK også er aktuelle overvejelser om at ændre denne ordning. Justitsministeriet vil derfor indlede en dialog med Rigspolitiet og Rigsadvokaten med henblik på at overveje fordele og ulemper ved, at NC3 vil kunne tildeles kompetence til at henlægge sager, herunder særligt i de tilfælde, hvor der åbenlyst ikke er grundlag for at indlede en efterforskning. Det er vurderingen, at dette vil forudsætte en ændring af bekendtgørelsen om NSK's kompetenceområde.

2.2. Digitale seksualforbrydelser er et område, som regeringen har et stærkt fokus på, og jeg har en forventning om, at politiet løbende overvejer, hvordan vi kan styrke efterforskningen af sådanne sager bedst muligt. En styrkelse af efterforskningen kan dog ikke stå alene, og det er afgørende, at vi også overvejer, hvordan vi kan forebygge denne form for kriminalitet.

I arbejdet med at forbedre politiets indsats på området er der som opfølgning på den digitale tryghedspakke fokus på at styrke bekæmpelsen af digitale

krænkelser og seksualforbrydelser, ligesom NSK også mere generelt overvejer, hvordan politiet og anklagemyndigheden kan styrke indsatsen mod digital kriminalitet.

I relation til politiets tiltag og indsatser for konkret at imødegå de udfordringer, som politiet har oplevet de seneste år, og som også særligt påpeges af Statsrevisorerne, er politiet i de seneste år – som led i både flerårsaftalen og den digitale tryghedspakke – tilført ressourcer til bekæmpelsen og efterforskningen af digitale seksualforbrydelser.

Politiet har bl.a. styrket den centrale visitation og kontakten med internetudbydere, ligesom der er etableret en forebyggende onlinepatrulje. Som led i bekæmpelsen af digitale seksualforbrydelser har politiet ligeledes oprettet et netværk, hvor myndigheder og civilsamfund samarbejder om nye tiltag og indsatser på området, herunder i forhold til forebyggelse.

Politiets indsats for at imødekomme udfordringerne på området kombinerer således forebyggelse og den løbende generelle styrkelse af indsatsen mod digital kriminalitet med de konkrete initiativer, som fortsat er og har været under implementering i perioden for flerårsaftalen.

3. Politiets efterforskning af it-relateret økonomisk kriminalitet

3.1. Justitsministeriet og Rigspolitiet er enige i Statsrevisorernes kritik af, at NCIK ikke i tilfredsstillende grad har understøttet politiets efterforskning af sager om it-relateret økonomisk kriminalitet, og at det er utilfredsstillende, at sagsbehandlingstiderne i NCIK kan have påvirket efterforskningen af sager om it-relateret økonomisk kriminalitet negativt.

Rigspolitiet har oplyst, at tilgangen af sager om it-relateret økonomisk kriminalitet i NCIK's første leveår har været større end NCIK's kapacitet til at behandle sagerne. Der skete således i perioden 2019-2021 en betydelig op-hobning af sager i NCIK, hvilket bl.a. betød, at NCIK i perioden ikke havde kapacitet til at løfte den fulde indledende efterforskning af anmeldelserne. Dette medførte bl.a., at Rigspolitiet i 2. halvår af 2021 besluttede, at NCIK som led i tiltag for at rette op på denne situation oversendte ca. 25.000 ubehandlede sager til sagsbehandling i politikredsene. Formålet med oversendelsen var dels at forsøge at skabe grundlag for at opnå en mere hensigtsmæssig drift i NCIK, dels at undgå at der indtrådte forældelse i de omhandlede sager, som NCIK ikke havde ressourcer til at behandle.

Sagsophobningen i NCIK's første periode og oversendelsen af de mange ubehandlede sager har bidraget til en faldende andel af sager, hvor NCIK har gennemført indledende efterforskning, længere sagsbehandlingstid og ophobning af sager, som det påpeges af Statsrevisorerne. Oversendelsesprojektet blev afsluttet ved udgangen af 2021, hvorefter NCIK igen forestår den indledende sagsbehandling i sagerne.

3.2. Der er de seneste år, bl.a. som led i gennemførelsen af flerårsaftalen, gennemført en række initiativer, der skal styrke forebyggelsen og efterforskningen af it-relateret økonomisk kriminalitet. Det følger bl.a. af flerårsaftalen, at aftaleparterne vil give politiet og anklagemyndigheden mulighed for i øget omfang at inddrage relevante hensyn ved beslutningen af, om en sag efterforskes, og fastsætte retningslinjer for, hvilke typer af it-relateret økonomisk kriminalitet der prioriteres efterforskningsmæssigt.

Med afsæt heri har NSK pr. 1 marts 2023 implementeret en ny prioriterings- og styringsmodel i NCIK. Den nye prioriterings- og styringsmodel har til hensigt at sikre skarpere prioritering og hurtigere stillingtagen til, hvilke sager der skal efterforskes inden for området. Modellen indebærer bl.a., at den samlede vurdering af omstændighederne i den enkelte sag med henblik på at beslutte, om der skal indledes en efterforskning, tager afsæt i en række standardiserede kriterier, der er udtryk for en vurdering af karakteren og alvoren af de forskellige kategorier af strafbare forhold, der anmeldes til NCIK. Dette har indtil videre nedbragt sagsbunken i NCIK fra ca. 19.000 i januar 2023 til ca. 9.600 sager. Samlet set havde politiet, inkl. NCIK, i januar 2023 ca. 42.000 verserende anmeldelser uden sigtelse, hvilket nu – på trods af et stigende anmeldelsestal – er reduceret til knap 26.000. Rigspolitiet vurderer, at borgerne med den nye prioriterings- og styringsmodel vil få en mere ensartet behandling og kan forvente hurtigere afklaring på deres sager.

Formålet med den nye prioriterings- og styringsmodel er således at sikre, at politiet prioriterer de alvorligere forhold, herunder forhold med større tab eller sager med gerningspersoner, der begår flere forhold, og at de anmeldelser, der ikke bør efterforskes, så vidt muligt henlægges allerede i NCIK.

NSK vil løbende på baggrund af erfaringer fra politi og anklagemyndighed overveje, om og hvordan modellen kan forbedres. Det bemærkes videre, at indførelsen af den nye prioriterings- og styringsmodel i NCIK skal ses i sammenhæng med flere samtidige tiltag på området, herunder navnlig

NSK's tilførsel af betydelige personaleressourcer til NCIK, der er sket som en del af gennemførelsen af den digitale tryghedspakke for at optimere og styrke sagsbehandlingen, samt et forstærket uddannelses tilbud til efterforskere af sager om bl.a. it-relateret økonomisk kriminalitet.

Endvidere indgår der i ovennævnte digitale tryghedspakke flere initiativer, som har til formål at styrke forebyggelsen og efterforskningen af økonomisk og it-relateret kriminalitet. Foruden en undersøgelse af muligheden for mere sikker samhandel på nettet, indbefatter det også hurtigere adgang for politiet til bankoplysninger med henblik på identifikation af seriekriminelle og en udvidelse af politiets muligheder for at blokere aktive svindelhemmesider.

4. Afsluttende bemærkninger

Det er afgørende for mig som justitsminister, at vi i Danmark har et samfund, hvor borgerne kan føle sig trygge, og hvor der er tillid til, at politiet tager ordentligt hånd om sagerne, når borgerne bliver udsat for kriminalitet.

Rigspolitiet vurderer, at udviklingen inden for it-relateret kriminalitet betyder, at området også vil udfordre politiet og anklagemyndigheden i de kommende år. Det er derfor vigtigt med et vedvarende fokus på, hvordan indsatsen på området kan styrkes eller på anden måde optimeres.

Selvom politiet unægtelig har været og fortsat er udfordret på området, vil jeg dog samtidig gerne fremhæve den væsentlige indsats, som er ydet på området de seneste år. Det er Rigspolitiets og Justitsministeriets vurdering, at de tiltag, som er iværksat, vil styrke indsatsen mod både digitale seksualforbrydelser og it-relateret økonomisk kriminalitet og løfte kriminalitetsbekæmpelsen på området, og at vi endnu ikke har set den fulde effekt af disse initiativer.

I forlængelse heraf er det en vigtig prioritet for både Justitsministeriet og Rigspolitiet, at politiet sikrer, at efterforskningen af sager om digitale seksualforbrydelser og it-relateret økonomisk kriminalitet foregår i overensstemmelse med hensigten bag oprettelsen af de to specialenheder.

Rigsrevisionens Beretning nr. 20/2022 og Statsrevisorernes bemærkninger vil derfor indgå i Justitsministeriets og Rigspolitiets overvejelser om yderligere tiltag for at styrke indsatsen på området. Justitsministeriet og Rigspolitiet vil således på baggrund af beretningen drøfte behovet for at identificere yderligere måder at løse udfordringerne på, således at vi sikrer, at

efterforskningspotentiale ikke går tabt, og at politiets ressourcer udnyttes mest optimalt.

Jeg ser frem til at drøfte beretningerne med Statsrevisorerne på et kommende møde, ligesom jeg naturligvis står til rådighed, hvis der måtte være spørgsmål til ministerredegørelsen.

En kopi af dette brev er samtidig fremsendt elektronisk til Rigsrevisionen.

Med venlig hilsen

Peter Hummelgaard